

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет педагогічний
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПЕДАГОГА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Неформальна освіта педагога
Викладач (і)	Матішак Маріанна Василівна, канд.пед.наук, доцент
Контактний телефон викладача	0967124568
E-mail викладача	marianna.matishak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації, онлайн (viber, e-mail) і офлайн

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст форми і методи організації неформальної освіти.

Освітній компонент «Неформальна освіта педагога» відноситься до циклу професійної підготовки і належить до дисциплін вільного вибору студентів. Актуальність вивчення дисципліни зумовлена потребою удосконалення і збагачення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів, необхідністю розвитку у студентів «soft skills» та готовності до навчання упродовж життя.

Міждисциплінарні зв'язки: освітній компонент «Неформальна освіта педагога» має міждисциплінарний характер, базується на теоретичних напрацюваннях і практичному досвіді таких дисциплін як «Основи наукових досліджень», «Цифрові технології в освіті», «Психологія педагогічна», «Менеджмент освіти», «Інноваційні технології дошкільної освіти» та ін.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета – формувати у здобувачів уявлення про сутність, зміст, особливості організації і технології неформальної освіти в сучасному інформаційному середовищі, розвивати «soft skills» майбутніх вихователів ЗДО, формувати у них навички самоменеджменту і здатність до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки.

Завдання:

- формувати у здобувачів уявлення про сучасний освітній простір та його особливості, роль неформальної освіти в педагогічній професії;
- ознайомити студентів зі змістом, потенціалом і технологіями неформальної освіти в сучасному інформаційному суспільстві, проаналізувати актуальні програми та онлайн-курси для вихователів ЗДО;
- розвивати здатність діагностувати педагогічні здібності, особистісні якості рівень розвитку «soft skills» майбутніх вихователів ЗДО, виявляти потреби розвитку і вдосконалення освітнього процесу в ЗДО і на цій основі формувати власну траєкторію професійного розвитку;
- розвивати здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини..

Загальні компетентності (за професійним стандартом)

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.05 Здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити (підприємницька компетентність).

Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу:

-Психоемоційна - здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії; здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість.

-Педагогічне партнерство - здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності; здатність залучати учасників освітнього процесу на засадах партнерства та взаємної відповідальності; здатність до командної взаємодії

Професійний розвиток та самовдосконалення

-Здатність до навчання впродовж життя - здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності; здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту

-Інформаційно-комунікаційна - здатність орієнтуватись в інформаційному просторі; здатність ефективно використовувати ІКТ та електронні освітні ресурси в професійній діяльності; здатність дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	012 Дошкільна освіта	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Мета і завдання дисципліни. Неформальна освіта у змісті професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО.	2	2	5
Тема 2. Неформальна освіта у змісті професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО.		2	5
Тема 3. Технології неформальної освіти в сучасному інформаційному суспільстві	2	2	5
Тема 4. Розвиток «soft skills» майбутніх вихователів ЗДО засобами неформальної освіти		2	5
Тема 5. Потенціал неформальної освіти для організації партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу	2	2	5
Тема 6. Методика ненасильницького спілкування в роботі педагога		2	10
Тема 7. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вихователів ЗДО засобами неформальної освіти	2	2	5
Тема 8. Індивідуальна траєкторія професійного розвитку педагога як інструмент забезпечення конкурентноспроможності на ринку праці	2	2	10
Тема 9. Самоменеджмент особистості в педагогічній діяльності	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття –
---	--

	90 балів, контрольна робота – 10 балів). Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси, тематика яких відповідає змісту дисципліни, на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту).
Вимоги до письмових робіт	Усі види письмових робіт оцінюються в 100-бальній системі, вага оцінки змінюється залежно від виду роботи. Контрольна робота є обов'язковою для всіх здобувачів денної і заочної форми навчання і проводиться у вигляді тестування в системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/ . Здобувачі денної і заочної форм навчання контрольну роботу виконують під час останнього практичного заняття (оцінка за контрольну роботу макс. 100 балів, вага – 10 балів). До кожного практичного заняття пропонується підготовка в електронному або друкованому вигляді наукових повідомлень, презентацій, ментальних карт, інтерактивних ігор (на вибір здобувачів за темами, які вивчаються) (оцінка за роботу макс. 100 балів, вага оцінки – 9 балів).
Практичні заняття	Практичні заняття оцінюються за 100-бальною системою, вага оцінки за всі практичні заняття 90 балів. До практичних занять здобувачі готують презентації, ментальні карти, наукові повідомлення, інтерактивні ігри та усні відповіді за темами, які вивчаються.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка мін. 50 балів (50%) за всі форми роботи
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – комбінована, оцінки за практичні заняття та контрольну роботу. Максимальна оцінка з дисципліни – 100 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського

національного університету імені Василя Стефаника.

- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)

- Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.)

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти»

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Додаткові бали

Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)»

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. European Association of Institutions of Non-formal Education of Children and Youth. URL: <http://www.eaicy.eu/>
2. Андрощук І. М., Калюжна Т. Г., Піддячий В. М., Шарошкіна Н. Г. Навчання дорослих в умовах неформальної освіти: практичний посібник. К.: ПООД імені Івана Зязюна НАПН України, 2019. 215 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
4. Горленко В. Неформальна освіта як чинник розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів дошкільного навчального закладу. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. випуск 1 (40). С.67-73.
5. Меморандум ЮНЕСКО про неформальну освіту. URL: http://www.unesco.org/bpi/pdf/memobpi55_NFE_ru.pdf
6. Неформальна освіта в Україні: особливості, переваги, недоліки. (2019). URL: <https://uain.press/blogs/neformalna-osvita-v-ukrayini-osoblyvosti-perevagy-nedoliky-1063599>
7. Неформальна освіта як важливий елемент безперервної освіти. (2018). URL: <http://javoriv-rda.gov.ua/osvita/neformalna-osvita-yak-vazhlyvyj-element-bezperervnoyi-osvity/>
8. Особистісний розвиток дорослих у неперервній професійній освіті [посібник]. Авт. кол.: Аніщенко О.В., Баніт О.В., Василенко О.В., Волярська О.С., Дорошенко Н.І., Зінченко С.В., Сігаєва Л.Є. К.: ПООД НАПН України, 2016. 381 с.
9. Павлик Н. П. Теорія і практика організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів : [монографія]. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 350 с.
10. Павлик Н. Теорія і практика організації неформальної освіти молоді : [Навчальний посібник]. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 162 с.
11. Плинокос Д. Д., Коваленко М. О. Неформальна освіта: теоретичні аспекти і наукові підходи. Наукові праці Кіровоградського нац. тех. ун-ту: зб. наук. праць, Вип. 29, 2016, С. 53–60.
12. Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.). URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>
13. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
14. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти». № 755-21 від 19 жовтня 2021 р. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

Додаткова література

15. Жихорська О. В. Формування професійної компетентності навчально-допоміжного персоналу вищого навчального закладу в умовах інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти : методичні рекомендації. К. : Академпрес, 2016. 125 с.
16. Лисенко Н.В., Лисенко О.М., Матішак М.В. Самостійна робота студентів: шляхи удосконалення. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. № 88. Київ, 2022. С.135-140. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.27>
17. Лук'янова Л. Законодавче забезпечення освіти дорослих: зарубіжний досвід: Українська Асоціація освіти дорослих. Київ, Україна: ТОВ «ДКСЦентр», 2017. 147 с.
18. Освіта дорослих у перспективі змін: інновації, технології, прогнози: колективна монографія /За ред. А.Василіук, А.Стоговського. Ніжин: В-ць ПП Лисенко М.М., 2017. 248 с.
19. Прийма С.М. Системи відкритої освіти дорослих: теоретико-методологічні засади проєктування і функціонування: монографія. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 324 с.
20. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennyakoncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
21. Формальна, неформальна та інформальна освіта: що вибрати та як поєднати? Незалежна Освітня Корпорація «TEACHHUB». URL: <http://teach-hub.com/formalna-neformalna-ta-informalna->

osvita-vchitelya/

Інтернет-ресурси:

22. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/programs/prikarpats-kii-natsional-nii-univiersitiet-imieni-vasilia-stiefanika-learning?currentTab=CATALOG>
23. EdEra — студія онлайн-освіти. URL: <https://www.ed-era.com/>
24. Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/>
25. Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>
26. Прометеус. URL: <https://prometheus.org.ua/>

Викладач:

МАТИШАК Маріанна Василівна,

доцентка кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти